

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยนี้อาจจะสรุปเกี่ยวกับทางอาชีพไปสู่ตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอและศึกษาธิการจังหวัดได้ดังต่อไปนี้

1. พื้นความรู้สามัญของศึกษาธิการจังหวัดในระดับ ม.ศ. 3 หรือ ม. 6 มีมากที่สุดถึง 71.83 % รองลงมาได้แก่ความรู้ต่ำกว่าระดับ ม.ศ. 3 หรือ ม. 6 มี 14.08 % ส่วนระดับ ม.ศ. 5 หรือ ม. 8 มีเพียง 11.27 % เท่านั้น ที่เหลือเป็นพื้นความรู้ต่ำกว่า ม.ศ. 5 แต่สูงกว่า ม.ศ. 3 มี 2.82 %

สำหรับศึกษาธิการอำเภอพื้นความรู้สามัญในระดับ ม.ศ. 3 หรือ ม. 6 มีจำนวนมากที่สุดเช่นเดียวกัน ก็มี 65.29 % รองลงมาได้แก่ระดับต่ำกว่า ม.ศ. 3 หรือ ม. 6 ซึ่งมี 24.39 % ส่วนระดับ ม.ศ. 5 หรือ ม. 8 มีเพียง 6.75 % เท่านั้น ที่เหลือเป็นพื้นความรู้ต่างกัน

2. วุฒิต่างๆของศึกษาธิการจังหวัดที่มากที่สุดได้แก่ ผู้ที่มีวุฒิปริญญาตรี ป.ป. หรือ พ.ป. คือ มี 26.76 % รองลงมาได้แก่วุฒิปริญญาโทมี 25.35 % ส่วนผู้ที่ได้ ป.ม. หรือ พ.ม. มี 23.94 % และผู้ที่ได้ปริญญาตรีมีจำนวน 21.13 % ที่เหลือเป็นวุฒิต่างๆอื่น

สำหรับศึกษาธิการอำเภอที่มีวุฒิปริญญาตรี ป.ป. หรือ พ.ป. มีมากที่สุดคือมี 36.40 % รองลงมาได้แก่วุฒิปริญญาตรี ป.ม. หรือ พ.ม. ซึ่งมี 32.65 % ส่วนระดับปริญญาตรีมี 17.44 % และระดับปริญญาโทมีเพียง 1.50 % เท่านั้น ที่เหลือเป็นวุฒิต่างๆอื่น

3. เกี่ยวกับอายุของศึกษาธิการจังหวัด เมื่อเริ่มรับราชการอายุมัธยฐาน (median) ของศึกษาธิการจังหวัดคือ 21 ปี ส่วนอายุมัธยฐานเมื่อเริ่มเข้ารับตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด คือ 42 ปี และปัจจุบันนี้อายุมัธยฐานของศึกษาธิการจังหวัดคือ 52 ปี

สำหรับศึกษานิการอำเภออายุมัธยฐานเมื่อเริ่มรับราชการ คือ 21 ปี เช่นเดียวกัน ส่วนมัธยฐานเมื่อเริ่มเข้ารับตำแหน่งศึกษานิการอำเภอ คือ 36 ปี และปัจจุบันอายุมัธยฐานของศึกษานิการอำเภอคือ 47 ปี

4. กศึกษานิการจังหวัดที่มาจากครูหรือที่เคยเป็นครูมาก่อนมีมากที่สุด คือมีจำนวน 85.92 % รองลงมาได้แก่ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งเสมียนพนักงานคือมีจำนวนเพียง 9.86 % นอกนั้นมาจากตำแหน่งอื่น ๆ

สำหรับศึกษานิการอำเภอที่มาจากครูหรือเคยเป็นครูมาก่อนมีมากที่สุดเช่นกัน คือมีถึง 78.43 % รองลงมาได้แก่ผู้เคยเป็นเสมียนพนักงาน มี 16.32 % ที่เหลือมาจากตำแหน่งอื่น ๆ

5. การเลื่อนตำแหน่งครั้งสุดท้ายของศึกษานิการจังหวัด ปรากฏว่าผู้ที่ได้เลื่อนจากตำแหน่งผู้ช่วยศึกษานิการจังหวัดมากที่สุด คือมี 52.11 % รองลงมาได้แก่ผู้ที่ได้เลื่อนตำแหน่งจากศึกษานิการอำเภอเป็นศึกษานิการจังหวัด มี 38.03 % ที่เหลือได้เลื่อนมาจากตำแหน่งอื่น ๆ

สำหรับการเลื่อนตำแหน่งครั้งสุดท้ายของศึกษานิการอำเภอ ปรากฏว่าผู้ที่เลื่อนจากครูมากที่สุด คือมี 30.77 % รองลงมาได้แก่ผู้ที่ได้เลื่อนตำแหน่งจากผู้ช่วยศึกษานิการอำเภอเป็นศึกษานิการอำเภอมี 25.89 % อันดับสามได้แก่ประจำแผนกมี 22.14% อันดับสี่ได้แก่เสมียนพนักงานมี 15.57 % ที่เหลือได้เลื่อนมาจากตำแหน่งอื่น ๆ

6. เกี่ยวกับเงินเดือนของศึกษานิการจังหวัด เงินเดือนมัธยฐาน (median) ของศึกษานิการจังหวัดเมื่อเริ่มเข้ารับตำแหน่ง คือ 2750 บาท ส่วนเงินเดือนมัธยฐานของศึกษานิการจังหวัดปัจจุบัน คือ 3200 บาท

เกี่ยวกับเงินเดือนของศึกษานิการอำเภอ เงินเดือนมัธยฐานของศึกษานิการอำเภอเมื่อเริ่มเข้ารับตำแหน่ง คือ 1100 บาท และเงินเดือนมัธยฐานของศึกษานิการอำเภอในปัจจุบัน คือ 1900 บาท

7. เกี่ยวกับการเพิ่มวุฒิซึ่งเป็นการแสดงความก้าวหน้าทางอาชีพ (professional growth) ของศึกษานิการจังหวัด ปรากฏว่าผู้ทชว่นชววยแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มวุฒิ

นั้นมีเพียง 22.54 % เท่านั้น และในจำนวนนี้รวมทั้งผู้ที่มีโอกาสได้รับการอบรม 3 เดือน หรือไปปฏิบัติงานต่างประเทศด้วย การเพิ่มวุฒิที่มากที่สุดได้แก่ผู้ที่ไปปริญญาโทในขณะที่ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการจังหวัด คือมี 11.27 % รองลงมาได้แก่ผู้ที่มีโอกาสได้เข้ารับการอบรม 3 เดือนหรือไปปฏิบัติงานต่างประเทศมี 8.45% และระยะเวลาที่ใช้ในการเพิ่มวุฒินี้ ศึกษาธิการจังหวัดใช้เวลาประมาณ 4 ปี (3.88 ปี)

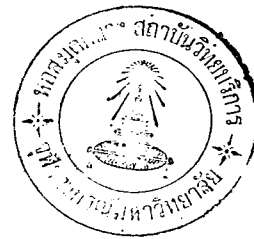
สำหรับศึกษาธิการอำเภอที่พยายามขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งเป็นการเพิ่มวุฒิให้แก่ตัวเอง มีเพียง 20.08 % เท่านั้น และในจำนวนนี้ผู้ที่ได้เพิ่มทางปริญญาตรี มากที่สุด คือมี 5.82 % รองลงมาได้แก่ได้เพิ่มวุฒิ พ.ม. มี 3.00 % ทั้งนี้ถ้าไม่นับผู้ที่ได้รับการอบรม 3 เดือน หรือไปปฏิบัติงานต่างประเทศซึ่งมีถึง 8.44 % และระยะเวลาที่ใช้ในการเพิ่มวุฒินี้ปรากฏว่าศึกษาธิการอำเภอใช้เวลาประมาณ 7 ปี (7.22 ปี) นับว่าใช้เวลานานมากที่สุดทีเดียว

8. ผลจากการวิจัยสนาม (Field Research) ปรากฏว่าความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษาธิการนั้น ได้จากประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดถึง 54.97 % รองลงมาได้แก่ความรู้ที่ได้จากตำรับตำรา คือมี 33.77 % ส่วนความรู้ที่ได้จากการอบรมนั้นมีเพียง 7.95 % เท่านั้น

9. งานอื่น ๆ ที่ศึกษาธิการได้รับมอบหมายให้ทำหรือจำเป็นต้องทำนอกเหนือจากงานในตำแหน่งหน้าที่แล้วปรากฏว่า งานจรมีมากที่สุด คือมีถึง 55.17 % รองลงมาได้แก่งานที่เกี่ยวข้องกับงานเทศกาลท้องถิ่นและงานที่เกี่ยวข้องกับสงฆ์ ซึ่งมี 23.45 % ที่เหลือเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ

10. ศึกษาธิการจำนวน 93.33 % เรียกร้องหรือต้องการให้มีหน่วยงานหรือสถาบันกลางสำหรับฝึกอบรมคนที่จะเป็นศึกษาธิการ เพื่อหล่อหลอมความคิดเห็นและได้รับหลักการ ทฤษฎีตำราเพื่อนำไปปฏิบัติงานได้ถูกต้องและเหมาะสม ส่วนผู้ที่คิดยังไม่สมควรจัดให้มีหน่วยงานหรือสถาบันกลางดังกล่าวมีเพียง 6.67 % เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ทำขึ้นในเวลาและงบประมาณจำกัด การเก็บข้อมูลจึงใช้วิธีคนจากทะเบียนประวัติของศึกษาธิการอำเภอและศึกษาธิการจังหวัดทุกคนที่กองกลางสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ และการวิจัยสนาม (Field Research) ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์สอบถามศึกษาธิการเพียง ๕ % ของประชากรเท่านั้น การวิจัยนี้จึงยังไม่สมบูรณ์ ถ้าให้สมบูรณ์จริง ๆ แล้วควรจะได้หาเวลาไปสัมภาษณ์ศึกษาธิการทุกคนเพื่อจะได้เรื่องราวมาสนับสนุนข้อมูลที่ได้อาจทะเบียนประวัติดังกล่าวมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามจากผลของการวิจัยนี้พอจะให้ข้อคิดเห็นแก่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้คือ

1. น่าจะมีการกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำทางการศึกษาทั้งวุฒิครูและพื้นความรู้สามัญสำหรับผู้ที่จะสมัครสอบเป็นศึกษาธิการทุกระดับ จะเห็นว่าขณะนี้ยังมีศึกษาธิการที่มีพื้นความรู้ต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นความรู้สามัญในระดับต่ำกว่า ม.ศ.3 ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก
2. การคัดเลือกตัวบุคคลที่สอบเป็นศึกษาธิการนั้นควรจะเป็นโอกาสให้กว้างสำหรับข้าราชการของกระทรวงศึกษาธิการที่มีความรู้ความสามารถทุกคนมีสิทธิสอบเป็นศึกษาธิการ เพราะเท่าที่ปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ ข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเท่านั้น ที่มีสิทธิสอบเป็นศึกษาธิการได้
3. เพื่อการเตรียมบุคคลที่จะไปเป็นศึกษาธิการ ควรจะมีหน่วยงานหรือสถาบันกลางเพื่อฝึกอบรมและปลูกฝังความเข้าใจ สร้างทัศนคติที่ดีสำหรับผู้บริหารการศึกษาระดับศึกษาธิการจังหวัด เพื่อช่วยให้มีหลักการและทฤษฎีในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและเหมาะสม คู่ตัวอย่างคนที่จะบรรจุไปเป็นนายอำเภอยังต้องผ่านโรงเรียนนายอำเภอ หรือคนที่จะไปเป็นผู้บังคับกองร้อยหรือเสนาธิการ เขาก็ยังต้องผ่านโรงเรียนผู้บังคับกองร้อยหรือโรงเรียนเสนาธิการ ทั้งนี้เพื่อศึกษาวิชาเฉพาะและฝึกอบรมให้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ที่ดีที่สุดในศึกษาธิการจังหวัดซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ต้องดูแลการศึกษา และรับผิดชอบต่อผู้ปกครองหรือประชาชนในเรื่องการศึกษาทั้งจังหวัด จึงน่าจะมีโรงเรียนศึกษาธิการขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว ประเทศไทยก็จะมีศึกษาธิการจังหวัดที่มีความรู้ ความสามารถ และความเหมาะสมกับงานยิ่งขึ้น